

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 5, 2025

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА М'ЯКІ НАВИЧКИ : ІНСТРУМЕНТИ ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ

У науковому та професійному обігу сьогодні значне місце займають поняття «навички» та «компетентності». Ці два важливих поняття тісно пов'язані між собою, однак, мають різні трактування.

Одним з перших різницю у цих термінах надав проєкт *DeSeCo (OECD, 2003)*: «Компетентність – це більше, ніж просто знання чи навички. Вона включає здатність задовольняти складні вимоги, використовуючи та мобілізуючи психосоціальні ресурси (включаючи навички та ставлення) у певному контексті.

Наприклад, здатність ефективно спілкуватися – це компетентність, що може спиратися на знання мови людиною, практичні навички роботи з інформаційними технологіями та ставлення до тих, з ким вона спілкується» (*Rychen & Salganik, 2003*).

У глосарії *Європейської Комісії Cedefop (Cedefop, 2008)* навички визначено як здатність виконувати завдання та вирішувати проблеми, а компетентність – це здатність адекватно застосовувати результати навчання у впевненому контексті (освіта, робота, особистісний та професійний розвиток).

Компетентність не обмежується когнітивними елементами (що включають використання теорії, концепцій чи неявних знань); вона також охоплює функціональні аспекти (зокрема технічні навички) та цінності.

Таким чином, компетентність – це ширше поняття, що може фактично включати навички (а також ставлення, знання та ін.), і саме компетентності 21-го століття стали ключовими у багатьох випадках, коли стосується освіти саме у 21 столітті (*Ananiadou, K. & Claro, M., 2009*).

Європейська Комісія використовує термін «компетентність» у всіх своїх політичних документах щодо вищої освіти та цифрової компетентності, наприклад, у *Європейській рамці ключових компетентностей для навчання протягом усього життя*, яка визначає знання, навички та ставлення, необхідні людям для життя, включаючи цифрову компетентність. Європейська рамка ключових компетентностей для навчання протягом усього життя визначає *вісім ключових компетентностей, необхідних для особистої реалізації*, соціальної інтеграції та участі у ринку праці. Ці компетентності включають: спілкування рідною мовою, спілкування іноземними мовами, математичну та природничо-

наукову компетентність, цифрову компетентність, навчання вчитися, соціальні та громадянські компетентності, ініціативність та підприємливість, а також культурну обізнаність та самовираження.

М'які навички (Soft skills)

У країнах Європи цифрові м'які навички є вирішальним чинником для забезпечення успішності людей та різних галузей, зокрема бізнесу в умовах цифровізації всіх сфер життя. Європейський Союз активно працює над підвищення цифрових навичок населення, включаючи м'які навички, через впровадження різних ініціатив та впровадження стратегічних напрямів розвитку освіти. М'які навички охоплюють такі *сфери цифрової компетентності, як інформаційна грамотність, комунікація та співпраця, створення цифрового контенту, вирішення проблем та навички безпеки.*

До м'яких навичок сьогодні відносять *емоційний інтелект, емпатію, комунікабельність, залучення до співрозмовника, роботу у колективі, гнучкий розум та творчий підхід, аналітичне мислення, особисту ефективність.*

Стратегія Європейського парламенту «Employment and Skills Aspects of the Digital Single Market Strategy» (2015 р.)

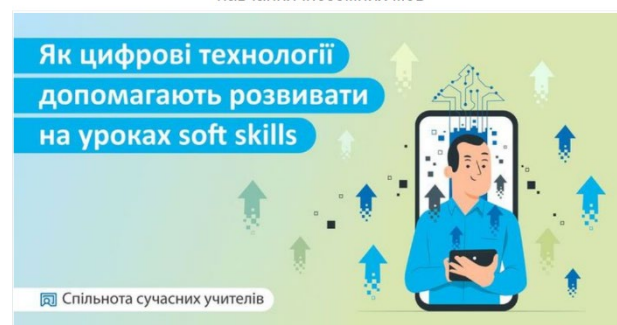
зазначає, що сучасні працівники все більше потребуватимуть як загальних, так і спеціальних цифрових навичок для виконання завдань на роботі для потенційного приросту продуктивності.

Зокрема, у звітні ОЕСР «Навички та робочі місця в інтернет-економіці» зазначено, що вплив Інтернету на робочі місця незрозумілий, і для розуміння цього явища потрібні додаткові дослідження. Інтернет та його екосистема, як правило, створюють попит на спеціалізованих, висококваліфікованих працівників. Інтернет також трансформує існуючі

робочі місця таким чином, що робить їх ефективнішими, але вимагає від працівників навчання новим навичкам. Зрештою, як і інші технології, Інтернет також призведе до втрати робочих місць у певних секторах, оскільки технології візьмуть на себе завдання у працівників або робочі місця будуть перенесені на аутсорсинг до більш конкурентоспроможних регіонів чи країн. Навіть для тих, хто втрачає роботу в рамках цієї трансформації, Інтернет також є потужною платформою для пошуку роботодавців потенційних працівників та сприяння перепідготовці та перекваліфікації працівників.

Навчальні матеріали з розвитку м'яких навичок з використанням цифрових технологій

Як цифрові технології впливають на розвиток soft skills під час навчання іноземних мов

Вчителі пропонують свої відео-уроки для ознайомлення щодо використання технологій у процесі формування в учнів м'яких навичок. Таким є ресурс «Як цифрові технології допомагають розвивати soft skills» під час уроків іноземних мов

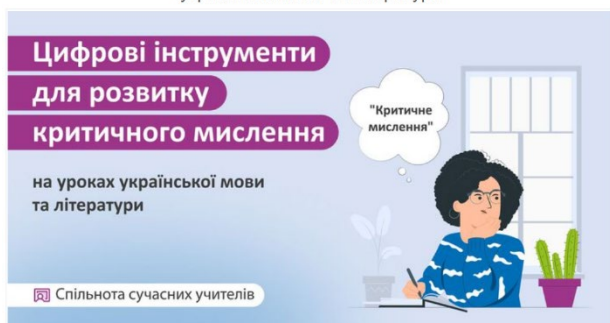
(https://znayshov.com/News/Details/Yak_tsyfrovii_tekhnolohii_vplyvaiut_na_rozvytok_soft_skills_pid_chas_navchannia_inozemnykh_mov).

Автор уроку пропонує через форуми, чати або відеоконференції долучати учнів до вивчення правил ввічливого спілкування. Учні навчаються слухати та розуміти інші точки зору. Це не лише поліпшує навички мовлення, але й розвиває важливі соціальні навички. Педагог пропонує, що найкраще для колективної роботи підходить онлайн сервіс Padlet <https://uk.padlet.com/>. Учні

можуть розподіляти свої обов'язки в проєкті. В будь-який час виконати потрібне завдання, спілкуватися в один і той же час на освітній платформі. Вчать дотримуватися дедлайнів та правил проєкту. Також спільну дошку можна використати для спілкування з колегами.

Створення мультимедійних презентацій, відеороликів або аудіозаписів під час вивчення іноземних мов сприяє розвитку творчих навичок. Учні вивчають, як виражати свої думки та ідеї за допомогою різних медіаформатів, розвиваючи при цьому власну індивідуальність. Найпопулярніша платформа серед моїх учнів на якій вони можуть проявити всі свої творчі таланти це Animoto <https://animoto.com/>

Цифрові інструменти для розвитку критичного мислення на уроках української мови та літератури

Інший освітній ресурс (<https://znayshov.com/News/Details/tsyfrov-i-instrumenty-dlia-rozvytku-krytychnoho-myslennia-na-urokakh-ukrainskoi-movy-ta-literatury>) призначений для вчителів української мови та літератури. Пропонує ознайомитись з прийомами використання цифрових технологій для розвитку критичного мислення та вправами, які дозволяють більш цікаво подати знайомі вправи. До таких інструментів, автор розробки пропонує використовувати [Classtools](#) - ресурс, за допомогою якого досить просто можна створювати різноманітні вправи. Наприклад:

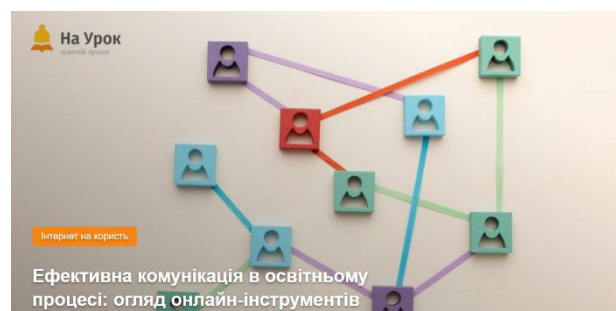
«Фішбоун» – прийом критичного мислення, сенс якого полягає у встановленні причинно-наслідкових зв'язків між об'єктом аналізу і факторами, які на нього впливають;

«Діаграма Вена» – прийом для співставлення, порівняння, знаходження спільних рис, явищ, ознак, у поняттях, образах літературних героїв та ін.

«Колесо життя» - прийом для створення кола, яке розділено на декілька секторів (найчастіше 😊). Кожен сектор символізує певний аспект життя. Таким чином, можна проаналізувати персонажів літературних творів.

Платформа «На Урок» пропонує низку ресурсів щодо розвитку комунікативних навичок з використанням цифрових інструментів

(<https://naurok.com.ua/post/efektivna-komunikaciya-v-osvitnomu-procesi-oglyad-onlayn-instrumentiv>). Новітні інструменти комунікації допомагають зробити навчання більш зручним, доступним і результативним, незалежно від того, де воно відбувається – у класі, онлайн чи в змішаному форматі.

Онлайн-платформи дозволяють структурувати освітній процес, забезпечити постійний доступ до матеріалів і підтримувати взаємодію між вчителями, учнями та їхніми батьками. **Найбільш відомими ресурсами є:**

Google Classroom – це безкоштовна платформа для навчання, яка дозволяє створювати віртуальні класи, завантажувати навчальні матеріали, перевіряти домашні завдання та коментувати їх. Завдяки інтеграції з Google Drive, документи, таблиці та презентації зручно редагуються в реальному часі. Учні можуть отримувати миттєвий зворотний зв'язок, а батьки – слідувати за прогресом.

[Microsoft Teams for Education](#) – ще один ефективний інструмент для організації навчального процесу. Окрім відеоконференцій, Teams дозволяє зберігати навчальні матеріали, створювати спільні проєкти та вести електронний щоденник.

[Moodle](#) – це відкрита система управління навчанням, яка використовується для створення інтерактивних курсів, проведення тестувань, аналізу успішності учнів та комунікації між учнями та вчителями.

Месенджери та чати забезпечують миттєву та зручну взаємодію з метою швидкого обміну інформацією та надсилання важливих повідомлень. Найбільш відомими ресурсами є:

[Viber](#), [Telegram](#), [WhatsApp](#) – найпопулярніші месенджери для комунікації в освітньому середовищі. Вони дозволяють створювати групові чати, де вчителі можуть повідомляти про розклад, домашні завдання або інші важливі новини, ділитися файлами, відео та голосовими повідомленнями.

[Discord](#) – спочатку цей сервіс створювався для геймерів, але сьогодні він активно використовується в освіті. Discord надає можливість організовувати голосові канали для обговорень, проводити відеоконференції та працювати над спільними проєктами.

Спеціальні сервіси відеоконференцій є незамінними помічниками вчителя, які дозволяють пояснювати навчальний матеріал у режимі реального часу. Найбільш відомими ресурсами є:

[Zoom](#) – один із найпопулярніших сервісів для відеоконференцій. Він дає змогу проводити уроки з можливістю демонстрації екрану, використання інтерактивної дошки та запису занять.

[Google Meet](#) – інтегрований у Google Workspace сервіс, який дозволяє організовувати відеоуроки, спілкуватися з учнями та надавати доступ до матеріалів у Google Drive.

[Microsoft Teams](#) – поєднує відеоуроки з можливістю обговорень у чатах, доступом до навчальних матеріалів та системою оцінювання.

Віртуальні та інтерактивні дошки допомагають вчителям пояснювати теми у більш наочний та креативний спосіб, а учням – краще засвоювати матеріал. Найбільш відомими ресурсами є:

[Whiteboard](#) – надає можливість створювати інтерактивні нотатки, креслення та плани під час уроку. Цей інструмент інтегрований із Microsoft Teams, що робить його зручним для дистанційного навчання та онлайн-уроків. Учителі можуть використовувати Whiteboard для пояснення тем, а учні – для колективної роботи над проєктами та завданнями.

[Padlet](#) – інтерактивна дошка, яка дозволяє учням і вчителям обмінюватися думками, завантажувати документи, зображення та відео. Вона зручна для організації групових обговорень і спільної роботи над навчальними проєктами.

Завдяки **соціальним мережам** навчання виходить за межі класних кімнат і стає доступним у будь-якому місці та в будь-який час. Найбільш відомі ресурси:

[Facebook](#). Ця соцмережа дозволяє створювати групи для класів або предметів, де публікувати корисні статті, відеоуроки, завдання та обговорювати актуальні питання. Крім того, у групах можна організовувати онлайн-дискусії та обмін досвідом, вести чати для обговорення конкретних питань, організовувати голосування чи опитування з приводу важливих рішень.

[Instagram](#). У цій соцмережі можна публікувати фотографії або відео з

уроків, позакласних заходів або свят. Це дозволяє учасникам освітнього процесу не лише бути в курсі подій, але й бачити успіхи учнів, що підвищує рівень залученості та довіри. За допомогою Instagram Stories можна швидко

поділитися важливою інформацією, наприклад, нагадати про майбутні події чи терміни здачі завдань. (джерело: <https://naurok.com.ua/post/efektivna-komunikaciya-v-osvitnomu-procesi-oglyad-onlayn-instrumentiv>)

Таблиця «Огляд цифрових інструментів та ресурсів для розвитку м'яких навичок»

М'які навички (Soft skills)	Цифрові інструменти та ресурси	Приклади розвитку м'яких навичок
Комунікація та співпраця	Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Google Classroom, Moodle, Viber, Telegram, WhatsApp, Discord	Онлайн-дискусії, групові чати, відеоуроки, колективні проєкти, миттєвий зворотний зв'язок
Робота в команді	Padlet, Microsoft Whiteboard, Google Classroom	Виконання спільних завдань, розподіл ролей, дотримання дедлайнів, співпраця над проєктами
Критичне мислення	Classtools (Fishbone, діаграма Вена, Колесо життя)	Аналіз причинно-наслідкових зв'язків, порівняння понять, оцінка літературних героїв та подій
Креативність та самовираження	Animoto, PowerPoint, Canva, мультимедійні проєкти	Створення відео, презентацій, інфографік, творчих робіт у різних форматах
Емоційний інтелект та емпатія	Онлайн-форуми, чати, відеоконференції	Розвиток навичок слухати, висловлювати власну думку, поважати позицію інших
Аналітичне мислення	Moodle (тести, аналітика), Google Forms	Аналіз результатів навчання, оцінка інформації, робота з даними
Особиста ефективність та організованість	Google Calendar, Trello, Asana, Microsoft Teams	Планування навчання, дотримання термінів, організація особистих і групових завдань
Ініціативність та підприємливість	Соціальні мережі (Facebook, Instagram), проєктні платформи	Ведення онлайн-груп, обмін ідеями, організація заходів, поширення власних продуктів

Отже, у сучасному освітньому процесі цифрові інструменти відіграють ключову роль у розвитку м'яких навичок, які є необхідними для успішної професійної та соціальної реалізації.

Використання платформ для комунікації та співпраці (**Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Moodle, месенджери**) сприяє формуванню навичок ефективного спілкування, роботи в команді та організації спільної діяльності. Інтерактивні дошки (**Padlet, Whiteboard**) та освітні сервіси дозволяють учням навчитися розподіляти ролі, дотримуватися дедлайнів і конструктивно співпрацювати, тоді як інструменти для аналізу та створення вправ (**Classtools**) забезпечують розвиток критичного та аналітичного мислення.

Цифрові сервіси для створення мультимедійних продуктів (**Animoto, Canva, PowerPoint**) стимулюють креативність, самовираження та ініціативність учнів, а використання соціальних мереж (**Facebook, Instagram**) розширює можливості для підприємливості, обміну ідеями й формування проєктних компетентностей. Разом ці інструменти забезпечують комплексний підхід до формування soft skills, поєднуючи комунікативні, організаційні та креативні аспекти з можливостями цифрового середовища. Таким чином, інтеграція цифрових ресурсів у навчальний процес не лише підвищує його ефективність, але й сприяє підготовці учнів до активної участі у цифровому суспільстві.

Використані джерела:

1. EU Delegations and Offices: Delegation to Ukraine, Ключові компетентності для навчання протягом життя, Delegation to Ukraine, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2871/420>
2. ОЕСР (2014), «Навички та робочі місця в інтернет-економіці», Документи ОЕСР з цифрової економіки, № 242, Видавництво ОЕСР, Париж, <https://doi.org/10.1787/5jxvbrjm9bns-en>
3. Цифрові інструменти для розвитку критичного мислення на уроках української мови та літератури. URL : https://znayshov.com/News/Details/tsyfrovi_instrumenty_dlia_rozvytku_krytychnoho_myslennia_na_urokakh_ukrainskoi_movy_ta_literatury

Матеріал підготували: Овчарук О.В., Лещенко М.П.

ІНФОРМУЄМО

Електронна бібліотека НАПН
України:
<https://lib.iitta.gov.ua>

Відбулась міжнародна науково-практична конференція «Цифрова компетентність вчителя 2025: формуючи майбутнє освіти»
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745886/>

Читайте новини у Facebook
ІЦО НАПН України
<https://www.facebook.com/idenapn>

Сторінка ІЦО НАПН України
iitlt.gov.ua

Більше дізнатися про конференцію
«Імерсивні технології в освіті 2025»
surl.li/wxxomy

Натисніть, щоб
завантажити

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ
ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

Методичні рекомендації